

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 7107/98

כבוד השופט מ' חשין כבוד השופטת ד' דורנר כבוד השופטת ד' ביניש	בפני:
ראש עיריית אריאל - רון נחמן	העותר:
נ ג ד	
1. היועץ המשפטי לממשלה 2. מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון	המשיבים:
ד' בכסלו התשנ"ט (23.11.98)	תאריך הישיבה:
עו"ד ירון פירדי	בשם העותר:
עו"ד אוסנת מנדל	בשם המשיבים:

פסק-דין

השופט מ' חשין:

ראש רשות מקומית בשומרון - המותָר הוא על-פי דין לכהן בה-בעת גם כחבר-הכנסת? זו השאלה המוצגת לפנינו ובה שומה עלינו להכריע.

2. העותר לפנינו, מר רון נחמן, מכהן כראש עיריית אריאל - עיר בשומרון - מאז חודש מאי 1995. בבחירות לכנסת הארבע-עשרה - אשר נערכו ביום 29 במאי 1996 - היה מר נחמן המועמד ה-34 ברשימת הליכוד-גשר-צומת. רשימה זו זכתה ב-32 מושבים בכנסת, ועל-כן נותר מר נחמן "מועמד" גם לאחר שהכנסת הארבע-עשרה החלה בכהונתה (ראו: בג"ץ 7157/95 נאווה ארד נ' יושב ראש הכנסת, ח"כ פרופ' שבח וייס, פ"ד נ(1) 573). עם תחילתה של הכנסת הארבע-עשרה היה מר נחמן, איפוא - בה-בעת - גם ראש עיריית אריאל גם מועמד לכנסת. מר נחמן נותר במעמד של מועמד גם לאחר שחבר-הכנסת בן-אלישר פינה את מקומו בכנסת (משמונה שגריר ישראל בארצות-הברית של אמריקה), והמועמד ה-33 ברשימת הליכוד-גשר-צומת - מר ראובן ריבלין - בא אל הכנסת תחתיו. הכל מסכימים כי כפילות זו במעמדו של מר נחמן לא היה בה כל פגם (כפי שעוד ניוכח בדברינו להלן), ועל-כן לא נוסף ולא נדון בה.

3. שינוי אירע עם הבחירות לרשויות המקומיות שהיו בישראל ביום 10 בנובמבר 1998. לאחר בחירות אלו, ועל-פי הדין בישראל (בו נדון עוד להלן), פינו את מקומותיהם בכנסת שני חברי-כנסת אשר נבחרו להיותם ראשי רשויות מקומיות (חבר-הכנסת אהוד אולמרט, אשר נבחר לראשות עיריית ירושלים, וחבר-הכנסת פני בדש, אשר נבחר לרשות המועצה המקומית עומר). כך נסללה הדרך לפני מר נחמן לזכות במעמד של חבר-כנסת במקביל להיותו ראש עיריית אריאל.

ומכאן השאלה: האם הותר לו למר נחמן, על-פי דין, לכהן - בה-בעת - גם כחבר-הכנסת גם כראש עיריית אריאל? מר נחמן, למוֹתָר לומר, טוען כי רשאי-הוא-גם-רשאי לשמש בעת-ובעונה-אחת בשני הכתרים, ואילו עמדת היועץ המשפטי לממשלה היא, כי מוטל עליו על מר נחמן לבור לו אחד משני הכתרים, כי אין הוא מותר לשים את שניהם על ראשו.

4. ביום 23 בנובמבר 1998 שמענו את טיעוניהם של באי-כוח בעלי-הדין, ובו-ביום החלטנו לדחות את העתירה. הודענו כי נימוקינו יינתנו בנפרד ובאנו עתה לקיים את התחייבותנו.

הדין בישראל

5. מקומה של אריאל הוא בשומרון, והדין החל באיזור זה יימצא בתחיקת הביטחון של מפקד אזור יהודה ושומרון. ואולם, הואיל והדין בשומרון עוצב על-פי מתכונת הדין בישראל, ובעיקר בשל-כך שבא-כוח העותר השעין את עיקרי טיעונו על היקש מן הדין בישראל, אמרנו נפתח בדין החל בישראל וממנו נעבור לדין המחייב - דין שומרון.

6. היה זה בשנת תשנ"ה-1995 - שנמצא לה לכנסת כי אין זה ראוי שאדם יכהן, בה-בעת, גם כחבר-הכנסת גם כנבחר בגוף ציבורי. כך נולד - באותה שנה - תיקון מס' 15 לחוק חסינות חברי-הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, תשי"א-1951 - (להלן נכנה חוק זה - חוק החסינות), והוסף לו סעיף 13א1 הקובע וזו לשונו:

התוספת לחוק מלמדת אותנו כי "רשות מקומית" היא גוף ציבורי, ומכאן ידענו כי ראש רשות מקומית בישראל (בין השאר) אינו ראשי לכהן, בה-בעת, גם כחבר-הכנסת; ופלוני שהוא ראש רשות מקומית והחל מכהן כחבר-הכנסת, כהונתו כראש הרשות פוקעת ביום היותו חבר-הכנסת.

נורמה חדשה זו בחיינו הציבוריים השעינה עצמה על שני טעמים. הטעם האחד - ולטעמי הוא הטעם העיקרי - ניתן לתמצתו באמירה (שעניינה בנושא נעלה יותר) "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך". ראש רשות אמור להקדיש את כל אונו, את כל מירצו, את כל זמנו, לניהול הרשות המקומית. כמותו של ראש רשות הוא חבר-הכנסת, אשר אף הוא אמור להקדיש את כל אונו, את כל מירצו, את כל זמנו, לכהונתו בכנסת. כיצד זה איפוא תמצאנה שתי כהונות אלו מקום בלבבו של אותו אדם? אף אתה אמור: חבר-כנסת לא יורשה לשמש כראש רשות מקומית לעת כהונתו בכנסת. ובלשונו של חבר-הכנסת דב שילנסקי לעת הקריאה הראשונה של החוק, ביום 4 באפריל 1995 ("דברי הכנסת", ישיבה מיום 4 באפריל 1995, 8375):

"דב שילנסקי:

... אני מבין שיש אנשים מוכשרים ממני. אבל מוכשרים עד כדי כך, שיכולים לעשות נכון את עבודת הכנסת, שהיא Full-time Job, והם מצליחים לעשות את העבודה של יושב-ראש רשות מקומית, שלעתיים היא עיר גדולה, וגם זה Full-time Job ... אינני מבין את זה. האם הם גאונים כאלה? איך הם יכולים לעשות זאת? לדעתי הם אינם יכולים. הם עושים לא טוב גם את התפקיד הזה וגם את התפקיד הזה."

ראו עוד, שם, 8375-8371, וכן דברים שנאמרו בקריאה השניה והשלישית: ישיבות הכנסת מיום 12 ביולי 1995, "דברי הכנסת", 10717-10682; דברי ההסבר להצעת החוק: הצעות חוק 2397 לשנת תשנ"ה, 452; בג"ץ 4275/96 ציון אסולין נ' דוד ראם, ראש עיריית קרית אתא, פ"ד נ(4) 29.

הטעם השני שניתן לייחוד הכהונה היה הצורך לחזק את אי תלותם של חברי-הכנסת, ולהביא למניעת היווצרותו של ניגוד עניינים במילוי תפקידו של חבר-הכנסת. ראו מראי המקומות שלעיל.

7. על עיקרון ראוי זה של איסור כפל-כהונות, לא נמצאו חולקים רבים, לא לעת חקיקת התיקון לחוק החסינות ולא לאחר מכן. יחד-עם-זאת, ובלא שנמצא הצדק למעט מעצם ההסדר, נשאלו שאלות באשר לתחילתה של הנורמה החדשה. שאלה אחת היתה, האם תחול נורמה זו לאלתר, אם לאו? התשובה לשאלה זו היתה, כי לא יהא זה ראוי להחיל את הנורמה החדשה לאלתר. בכנסת שחקקה את התיקון לחוק החסינות -

היא הכנסת השלוש-עשרה - כיהנו כמה חברי-כנסת כראשי רשויות מקומיות, וסברו הסוברים כי לא היה זה ראוי ונכון אם יוטל על אותם חברי-כנסת לבחור לאלתר באחת משתי הכהונות. ברירה קשה זו לו הוטלה עליהם, היה בה באותה ברירה כדי לפגוע בציפיות הלגיטימיות של הבוחרים ברשות המקומית או בציפיות של הבוחרים לכנסת. פגיעה זו - כך סברו הסוברים - לא תהא ראוייה. הפתרון לקושי זה נמצא בהוראה שקבעה כי תחילתו של ההסדר החדש תהא אך לעתיד לבוא. כך הורה סעיף 7(1) לתיקון מס' 15 לחוק החסינות, כי תחילתו של ההסדר הקבוע בסעיף 13א1 לחוק החסינות "תהא ביום תחילת כהונתה של הכנסת הארבע-עשרה". כך הריץ החוק את תחילתו של ההסדר החדש אל תחילת הכנסת הארבע-עשרה, וכך שיחרר את חברי-הכנסת השלוש-עשרה - אותם חברי-כנסת כפולי-כהונה - ממוראו של ההסדר החדש.

8. אל שאלה ראשונה זו שנפתרה, צירפה עצמה שאלה נוספת, והיא: מה יהא ביום תחילת כהונתה של הכנסת הארבע-עשרה? הנה-הוא חבר-הכנסת השלוש-עשרה המכהן אף כראש רשות מקומית, ובבחירות לכנסת הארבע-עשרה נבחר הוא שוב להיותו חבר-הכנסת. בהנחה שכהונתו של אותו חבר-כנסת כראש רשות מקומית נמשכת אל-תוך תקופת כהונתה של הכנסת הארבע-עשרה - האם יאלץ אותו חבר-כנסת לנטוש אחת משתי הכהונות ביום תחילתה של הכנסת הארבע-עשרה? הכנסת סברה שלא יהא זה ראוי כי כך ייעשה, ועל-כן חקקה הוראת-מעבר לעניין זה. הוראת-מעבר זו נקבעה בסעיף 6(א) לתיקון מס' 15 לחוק החסינות, וזו לשונה:

"סייג לתחולה 6. (א) הוראת סעיף 13א1 תחול על נבחרים בגוף ציבורי שיהיו חברי-הכנסת השלוש-עשרה והמכהנים בכנסת הארבע-עשרה, ביום תחילתה של הכנסת הארבע-עשרה או בתום מועד הכהונה באותו גוף ציבורי, שאליה נבחרו, לפי המועד המאוחר יותר, ובלבד שנבחרו לכהונה האמורה לפני יום תחילתו של חוק זה וכהונתם זו היא בהתנדבות וללא תמורה."

הוראת-חוק זו כמו דימתה את הכנסת הארבע-עשרה ואת החברים בה להיותם המשך ישיר לכנסת השלוש-עשרה, ולעניינם של חברי-הכנסת השלוש-עשרה שנבחרו אף לכנסת הארבע-עשרה, דחתה את תחילתה של הוראת-איסור-כפל-כהונה שנקבעה בסעיף 13א1 לחוק החסינות, עד לתום כהונתם של אותם חברי-כנסת כראשי רשויות מקומיות. דרך אגב: בהוראת-חוק זו העניק החוק יתרון לחברי-הכנסת השלוש-עשרה, ובבג"ץ 7111/95, 8195 מרכז השלטון המקומי נ' הכנסת, פ"ד נ(3) 485, הכשיר בית-המשפט, ברוב דעות, הסדר-מעבר זה שקבעה הכנסת. ראו עוד: דבריהם של חברי-הכנסת בקריאה השניה והשלישית לתיקון מס' 15 לחוק החסינות: "דברי הכנסת" מיום 12 ביולי 1995, 10682 ואילך, 10685, 10690-10691.

9. לסיכום הדין בישראל נאמר זאת: יום אחד החליט המחוקק כי ראוי הוא לאסור על חברי-כנסת לשמש, בה-בעת, גם כראשי רשויות מקומיות, ובהמשך אחד הוסיף והחליט כי לא יהא זה נכון להחיל אותה נורמה חדשה על חברי-הכנסת אשר כיהנו כראשי רשויות מקומיות בעת קביעתה של אותה נורמה. אשר-על-כן הוסיף וקבע - בצד האיסור הכללי - כי חבר-הכנסת המכהן בכנסת השלוש-עשרה - היא הכנסת שחוקקה את הנורמה החדשה - וכן חבר-הכנסת המכהן גם בכנסת השלוש-עשרה גם בכנסת הארבע-עשרה, הנורמה החדשה לא תחול עליו אלא עם סיום כהונתו כראש רשות מקומית.

ודוק: בחברי-הכנסת "מכהנים" מדובר הכתוב; במועמדים לחברות בכנסת - אין הוא מדבר. פירוש וביאור: תחילתה של ההוראה האוסרת כפל-כהונה היתה ביום תחילת כהונתה של הכנסת הארבע-עשרה, אך על-פי הוראת-המעבר לא חלה הוראת-האיסור על המכהנים כחברי-כנסת הארבע-עשרה מתחילתה, ובלבד שהיו חברי-הכנסת השלוש-עשרה. מועמד לכנסת הארבע-עשרה שלא נבחר לכנסת הארבע-עשרה עם תחילת כהונתה, אין הוראת המעבר נאחזת בו והרי האיסור הקבוע בהוראת סעיף 13א1 לחוק החסינות תופש אותו בכל כוחו. לשון אחר: ראש רשות מקומית שהיה מועמד לכנסת הארבע-עשרה, אך לא נבחר לכנסת הארבע-עשרה מתחילתה אלא הפך חבר-כנסת לאחר שהחלה כנסת זו בכהונתה, איסור כפל-כהונה יתפוש בו ויהא עליו לספק עצמו באחת משתי הכהונות. ראו עוד: פרשת אסולין נ' ראם, לעיל, שם, 37.

10. נתרגם את דבר-החוק לשפת הציפיות, הציפיות בנות-ההגנה, האינטרסים והזכויות המוקנות, וכך נאמר: לעת הוריית איסור כפל-כהונה, הכירה הכנסת השלוש-עשרה בזכותו של חבר-הכנסת השלוש-עשרה להמשיך ולכהן כראש רשות מקומית עד תום כהונתו כראש הרשות - גם אם נבחר לכנסת הארבע-עשרה - ובלבד שהחל מכהן בכנסת הארבע-עשרה מתחילתה. פירוש: הכנסת הכירה בזכותו של חבר-הכנסת הארבע-עשרה עשרה להמשיך ולכהן כראש רשות אם - ורק אם - נתמלאו בו (בין השאר) שני תנאים מצטברים אלה: אחד, הוא היה חבר-הכנסת השלוש-עשרה, ושניים, הוא החל מכהן בכנסת הארבע עשרה עם תחילת כהונתה. אם לא נתמלאו בחבר-הכנסת הארבע-עשרה שני תנאים אלה במצטבר - למשל: אם לעת תחילת כהונתה של הכנסת הארבע-עשרה היה ראש רשות פלוני אך מועמד לכנסת, ורק במהלך כהונתה של הכנסת הארבע-עשרה הפך חבר-כנסת - לא חל עליו היוצא ותפשו בו איסור כפל-כהונה. אמת נכון הדבר: גם לאותו מועמד - אם תרצה: לבחוריו - היו ציפיות כי ימשיך להיות ראש הרשות, או, כי יהיה חבר-כנסת וראש הרשות כאחד - אך המחוקק סבר כי לא יהיה זה ראוי לעטוף ציפיות אלו במעטה של זכות, להופכן כך לאינטרסים מוגנים, קרי, לזכויות מוקנות.

11. על רקע דברים אלה שאמרנו באשר לדין בארץ, הבה נעבור ונדון בדין שומרון, הוא הדין החל באריאל.

דין יהודה ושומרון

12. היועץ המשפטי לממשלה סבר כי נכון וראוי להחיל את עקרונות איסור כפל-הכהונה החלים בישראל גם על יהודה ושומרון, וכך חקק המפקד הצבאי - בתוקף סמכותו האמורה בסעיף 2 לצו בדבר ניהול מועצות מקומיות (יהודה ושומרון) (מס' 892), תשמ"א-1981 - את תקנון המועצות המקומיות (תיקון מס' 105). להלן נכנה תיקון זה - תיקון 105. ומה קבע תיקון 105?

סעיף 30 לתקנון המועצות המקומיות החל ביהודה ושומרון קובע עילות פסלות לכהונתו של פלוני כחבר מועצה. בא תיקון 105 והוסיף עילה על העילות שהיו מנויות בתקנון עד אותה עת, והוא בסעיף 30(א)(9) לתקנון:

"פסולים לכהונה
30. (א) ואלה פסולים לכהן כחברי המועצה -
(1)

(9) מי שנבחר כחבר-כנסת על פי חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה [נוסח משולב], התשכ"ט-1969, כפי תוקפו בישראל מעת לעת.

לאמור: מי שנבחר כחבר-כנסת פסול הוא על-פי הבחירה עצמה לכהן כחבר מועצה (קרא, לענייננו: ראש מועצה) ביהודה ובשומרון. אחרת: ראש מועצה ביהודה ובשומרון שנבחר חבר-הכנסת, כהונתו כראש מועצה תחדל מאליה ביום היותו חבר-הכנסת. למותר לומר, כי אם התפטר אותו ראש מועצה מהיותו מועמד לכנסת - קודם היותו חבר-הכנסת - כי אז יוכל הוא להמשיך בכהונתו כראש המועצה.

13. הוראה זו, האוסרת כפל-כהונה, הינה דמות-אספקלריה של הוראת סעיף 13א1 לחוק החסינות, ולו עמדה היא לבדה כי-אז לא הותר מר נחמן להיות, בה-בעת, גם חבר-הכנסת גם ראש עיריית אריאל. על כך מסכימים הכל. אלא כשם שאיסור כפל-הכהונה הוחל על יהודה ושומרון כפי שהוחל בישראל, כן מצא המפקד

הצבאי לנכון לקבוע הוראת-מעבר בדמותה של הוראת סעיף 6 לתיקון 15 לחוק החסינות. הוראת-מעבר זו נקבעה בסעיף 3 לתיקון 105, ולשונה רצה כך:

"הוראת מעבר" 3. מי שהחל לכהן כחבר מועצה לפני כניסתו של תקנון זה לתוקף והוא מכהן כחבר בכנסת ישראל הארבע עשרה, יחולו עליו הוראות תקנון זה ביום תחילת כהונתה של כנסת ישראל החמש עשרה או בתום כהונתו במועצה, לפי המועד המוקדם יותר, ובלבד שכהונתו זו היא בהתנדבות וללא תמורה."

על הוראת-מעבר זו נשען העותר בכל כובד, ולטענתו יש בה באותה הוראה כדי להתירו מן האיסור שהוחל עליו, לכאורה. האמנם?

על כך נסכים כולנו: יש בה בהוראת-המעבר כדי להתיר איסור. השאלה הנשאלת אינה אלא אם אותה התרת-איסור תופשת במר נחמן, כטענתו - וכמסקנה נדרשת מכאן, כי מותר הוא לשים על ראשו גם כתר של כנסת גם כתר של ראש עיריית אריאל - או שמא אין היא תופשת בו, כטענת היועץ המשפטי לממשלה, והוטל עליו לבחור באחת משתי הכהונות. מר נחמן אינו טוען כנגד תיקון 105 באשר הוא - לא כנגד איסור כפל-כהונה ולא כנגד ניסוחה של הוראת-המעבר; טענתו מסבה עצמה אך על פירושה של הוראת-המעבר, שלדבריו ביקשה אותה הוראת-מעבר להיטיב עימו.

14. סעיף 4 לתיקון 105 מורה אותנו כי תחילת תוקפו של התיקון ביום חתימתו. תיקון 105 נחתם ביום 11 בדצמבר 1997, ויום זה היה איפוא יום תחילתו. יום זה - יום ה-11 בדצמבר 1997 - היה יום קו-פרשת-האיסורים בענייננו, וביום זה נחרץ - על-פי תיקון 105 - גורלם של מי שביקשו לשאת על ראשם שני כתרים. נבחן את הוראת-המעבר מקרוב וידענו כי בנויה היא כמתכונת הוראת-המעבר לעניין איסור כפל-כהונה בישראל, אלא שתחת הכנסת השלוש-עשרה והכנסת הארבע-עשרה הממלאות תפקידים ראשיים בנוסח הוראת-המעבר בדין ישראל, באות הכנסת הארבע-עשרה והכנסת החמש-עשרה בדין שומרון. ההבדל מסתבר מאליו, בזכרנו כי התיקון לחוק החסינות בישראל נחקק בידי הכנסת השלוש-עשרה באמצע שנת 1995 - לקראת הבחירות לכנסת הארבע-עשרה שהיו אמורות להיערך בשנת 1996 - בעוד אשר תיקון 105 נעשה בחודש דצמבר 1997, בעת כהונתה של הכנסת הארבע-עשרה ולקראת הבחירות לכנסת החמש-עשרה. מה משמיעה אותנו איפוא הוראת המעבר?

15. הוראת-המעבר מקנה זכויות לפלוני ובלבד שנתמלאו בו, במצטבר, תנאים אלה כולם: אחד, הוא החל מכהן כחבר המועצה (קרא, לענייננו: ראש המועצה) לפני כניסתו של תיקון 105 לתוקף, לאמור, לפני יום 11 בדצמבר 1997. שניים, הוא מכהן כחבר-הכנסת הארבע-עשרה ביום תחילת התיקון, לאמור: ביום 11 בדצמבר 1997. פלוני שנתמלאו בו שני תנאים אלה במצטבר, יזכה בהוראת-המעבר ואיסור 105 לא יתפוש בו. פירוש: איסור 105 לא יחול עליו עד אם יסיים את כהונתו כחבר (כראש) הרשות המקומית או עד תחילתה של הכנסת החמש-עשרה, לפי המוקדם.

הוראת-מעבר זו, כפי שכבר הערנו, נעשתה בדמותה כצלמה של הוראת-המעבר בדין ישראל, וכאחרונה כן ראשונה השתיים אמרו לשמור על אותן זכויות. הוראת-המעבר בתיקון 105 מקנה זכות אך-ורק למי שכהן כחבר-הכנסת הארבע-עשרה בעת תחילתו של התיקון, וכמוה כהוראת-המעבר בסעיף 6 לתיקון 15 לחוק החסינות, שהיקנתה זכות אך-ורק למי שהיה חבר-הכנסת עם תחילת האיסור, דהיינו: עם תחילת כהונתה של הכנסת הארבע-עשרה (והיה אף חבר-הכנסת השלוש-עשרה).

דין ה"מועמדים" אף הוא אותו דין: מועמד לכנסת לא קנה זכות על-פי תיקון 15 לחוק החסינות, וכמותו לא קנה מועמד לכנסת זכות לפי הוראת המעבר בתיקון 105. אכן, למר נחמן, כמועמד - הוא הדין בבחוריו - היו ציפיות, אלא שצו המפקד הצבאי לא ראה לנכון לגלגל אותן ציפיות אל-תוכה של זכות. בקובעו את אשר קבע, הלך המפקד הצבאי בעקבות המתכונת שבתיקון מס' 15 לחוק החסינות, ובכך הישווה את דינם של ראשי רשויות מקומיות ביהודה ובשומרון לדינם של ראשי רשויות מקומיות בישראל. אנו חוזרים ומדגישים את הדין הזה שהוחל על ראשי רשויות בישראל ועל ראשי רשויות ביהודה ובשומרון, הואיל ובטיעוניו לפנינו עמד בא-כוח העותר על הפלייתם לרעה, כביכול, של ראשי הרשויות ביהודה ובשומרון. לא מיניה ולא מיקצתיה. זו אף התשובה לטענת בא-כוחו של העותר, כי למרשו היו "ציפיות חוקתיות", משום שכהן כחבר-הכנסת השלוש-עשרה. טענה זו אינה, מעיקרה, לעניין ולו משום שענייננו בהוראת-מעבר המסבה עצמה על הכנסת הארבע-עשרה ועל הכנסת החמש-עשרה. להבדילו מתיקון 15 לחוק החסינות - בו משמשת הכנסת השלוש-עשרה גיבורה ראשית במחזה - לענייננו של תיקון 105 הכנסת השלוש-עשרה אינה אלא היסטוריה בלתי רלבנטית.

16. לטענת עורך-דין פירדי, תופשת הוראת המעבר במר נחמן, ומתירה היא את האיסור החל עליו (לכאורה) לשים שני כתרים על ראשו. לא עוד, אלא שלדבריו נועדה הוראת-המעבר במיוחד עבורו ועבור אחרים במעמדו. על-פי הטענה, כל המכהן כחבר בכנסת הארבע-עשרה - ולו לאחר יום תחילת האיסור - זכאי להשלים את תקופת כהונתו כנבחר הציבור, או את חברותו בכנסת הארבע-עשרה, לפי המוקדם מבין שני מועדים אלה. טענה זו נתקשה לעכל, שהרי אין היא עולה מתוך הכתוב. הוראת-המעבר מדברת על פלוני "שהחל לכהן כחבר

מועצה לפני כניסתו של תקנון זה לתוקף והוא מכהן כחבר בכנסת ישראל הארבע עשרה", ופשוטו של מיקרא הוא שמדובר במי שמכהן כחבר-הכנסת ביום "כניסתו של תקנון זה לתוקף", קרי, ביום ה-11 בדצמבר 1997. טיעונו של העותר ולפיו יכולה היא הוראת-המעבר שתחול גם על מי שהחל מכהן כחבר-הכנסת הארבע-עשרה לאחר יום תחילתו של התיקון, כמוה כהעמדת העגלה לפני הסוס. על דרך זה תישאר העגלה תקועה במקומה.

על פירושו של העותר להוראת-המעבר מצאנו בתשובתה של הפרקליטות, כי לדעת היועץ המשפטי לממשלה "הלשון המילולית של הוראת המעבר סובלת גם את הפרשנות לה טוען העותר"; אך לערבו-של-יום המסקנה האחת הנדרשת היא כי "רק מי שיהיה בפועל כחבר-כנסת וכחבר מועצה במועד התקנת התיקון לתקנון יוכל ליהנות מתקופת מעבר...". העותר נתפש באמירה זו בכל-עוז, ובונה הוא עליה עיר ומיגדל וראשו בשמיים. טוען הוא על זכויות-יסוד ועל פירושן הראוי; על זכויות-התשתית לבחור ולהיבחר; על דו-משמעות בפירושן של זכויות-יסוד; ועל עוד כיוצא-באלה כללי יסוד ופרשנות - והכל לידע ולהיוודע כי הוראת-המעבר חלה עליו.

לו סברנו גם-אנו כי הוראת-המעבר ניתנת לשני פירושים, אפשר היה עלינו להוסיף לחקור ולדרוש. ואולם דעתנו היא כי הוראת-המעבר אינה נושאת שני פירושים אפשריים בכרסה. הוראת המעבר אינה "סובלת" שני פירושים; היא סובלת - סובלת במאוד - מפירושו של העותר, פירוש הנדמה בעיניי לנסיון להכניס פיל בקופה של מחט.

17. לא מצאנו ממש גם בטיעונים האחרים של בא-כוח העותר: כך לענין טענתו כי מועד תחילתו של תיקון 105 הוא שרירותי, מקרי וחסר משמעות; כי תכלית הוראת-המעבר היא להגן על זכותו להיבחר לכנסת או על זכותם של בוחריו; על זכותו להשלים את תקופת כהונתו כראש עירייה ובד-בבד לכהן כחבר-כנסת, ועוד ועוד. כל טענות אלו, הן וטענות נוספות כיוצא בהן, אינן אוצרות כוח לעמוד בפני לשונה הברורה של הוראת-המעבר, הוראה שהעותר אינו תוקף את חוקיותה.

זאת ועוד: טיעונו של בא-כוח העותר מדלג ומקפץ בין הוראות תיקון 15 לחוק החסינות לבין הוראות תיקון 105, משל היה עז-הרים המקפצת ומדלגת מסלע-אל-סלע. הולך הוא אצל תיקון 15 לחוק החסינות, נוטל הוא ממנו יסוד אחד ומניחו באמתחתו. לאחר-מכן הולך הוא אל תיקון 105, מוציא הוא אותו יסוד מאמתחתו, ומנסה הוא להרכיבו במקום זה החדש. ולאחר נסיון-הרכבה זה עושה הוא בהיפוך - מתיקון 105 לתיקון 15. דרך זו בפרשנות לא תצלח. תיקון 15 ותיקון 105 הינם - כל אחד מהם לעצמו - מעשה מיקשה, ודרך פרשנות

בלתי-ראויה היא לערב את יסודות שני ההסדרים אלה באלה. על-פי מהותם של הדברים ידחה תיקון 105 נסיון להרכיב עליו יסוד מתיקון 15, ולהיפך. והדברים פשוטים.

18. כללם של דברים: תיקון 105, כלשונו וכרוחו, אוסר על העותר לשמש, בה-בעת, גם כראש עיריית אריאל גם כחבר-הכנסת, והעותר לא עלה בידו להצביע על הוראת-דין המוציאה אותו מן הכלל. שומה עליו על העותר להחליט בנפשו באיזו משתי כהונות אלו בוחר הוא לעצמו, שאם לא יבחר תפקע כהונתו כראש העירייה. העותר הודיענו כי מבכר הוא להמשיך ולכהן כראש עיריית אריאל, ואכן הגיש ליושב-ראש הכנסת את התפטרותו ממועמדותו לחברות בכנסת.

שופט

השופט ד' דורנר:

אני מסכימה.

שופט

השופט ד' ביניש:

אני מסכימה.

שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט מ' חשין.

היום, כ"ח בכסלו התשנ"ט (17.12.98).

שופטת

שופטת

שופט

העתק מתאים למקור
שמריהו כהן - מזכיר ראשי
G06.98071070